

Pressupost públic en cultura a Catalunya

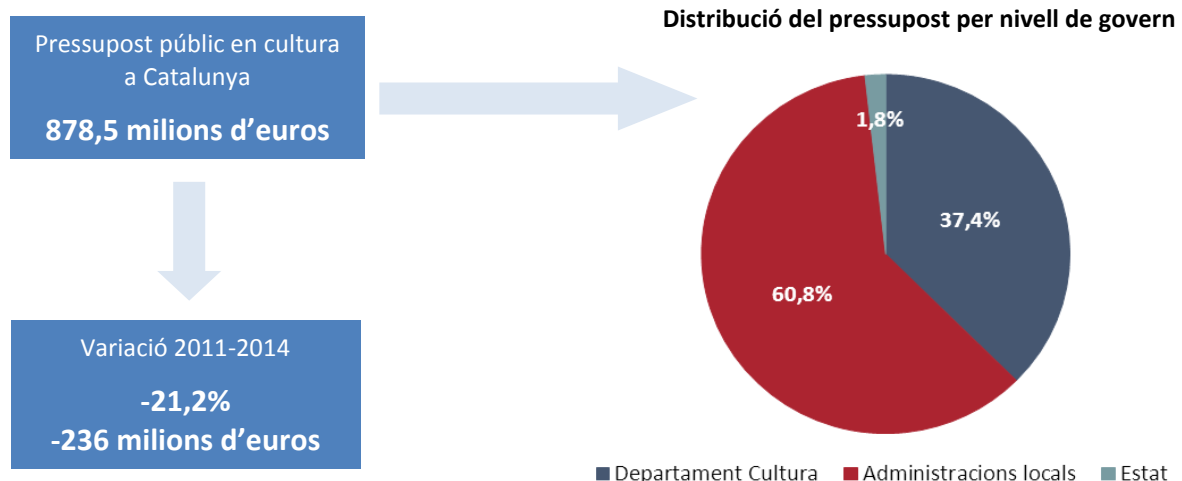
Marta Llatcha. Gabinet Tècnic

Les administracions públiques amb responsabilitat al territori han de repartir els recursos econòmics de què disposen entre les diferents matèries en què són competents. Així, a causa de la naturalesa compartida de la competència cultural entre diversos nivells de govern, aquestes administracions destinen una part del pressupost de despesa a l'àmbit de la cultura. Concretament, l'any 2014 la Generalitat de Catalunya assigna a la cultura el 0,71 % del total dels recursos públics. En l'àmbit local, les dades del 2013 mostren que la participació de la cultura en el pressupost públic del conjunt d'ens locals catalans és del 6,5 %.

Per tal de conèixer el total de la despesa pública en cultura a Catalunya l'any 2014, caldrà analitzar els pressupostos de les administracions públiques, tot identificant els diversos nivells de govern, comptabilitzant la part dels recursos que destinen a la cultura i eliminant les duplicitats que suposen les transferències entre administracions diferents.

Els principals resultats sobre el pressupost públic en cultura del conjunt de l'Administració pública a Catalunya l'any 2014 són els següents:

Pressupost en cultura dels organismes públics a Catalunya. 2014

Sumari

Pressupost públic en cultura del conjunt de l'Administració pública a Catalunya

Pressupost en cultura de l'Administració local catalana

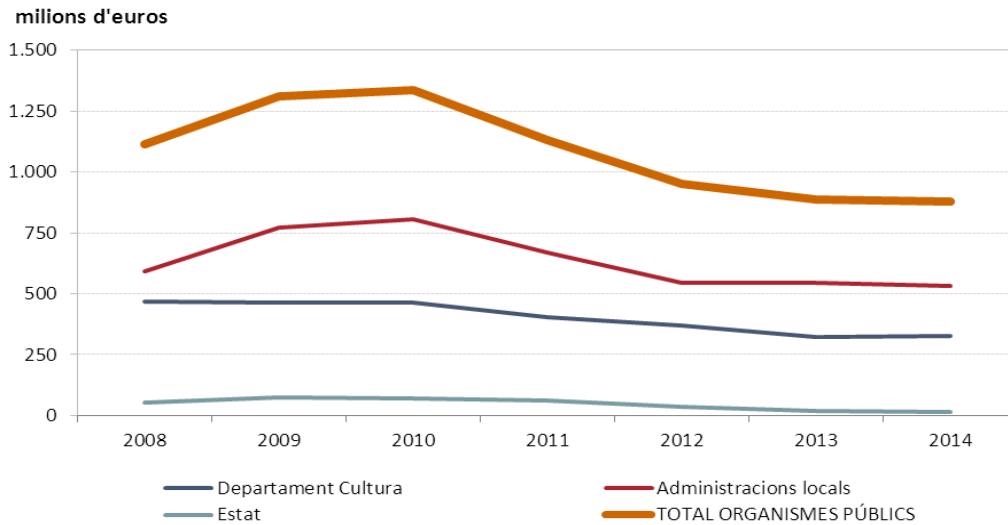
Pressupost del Departament de Cultura

Pressupost en cultura de l'Estat a Catalunya

1. Pressupost públic en cultura del conjunt de l'Administració pública a Catalunya

Per calcular la despesa pública en cultura del conjunt d'organismes públics a Catalunya cal tenir en compte els pressupostos de les administracions locals catalanes, el Departament de Cultura i els seus ens relacionats i els Pressupostos Generals de l'Estat dedicats a cultura a Catalunya. A més, perquè aquesta despesa sigui consolidada, és a dir, perquè s'eviti comptabilitzar doblement alguns recursos, caldrà restar als pressupostos de les administracions locals les transferències que el Departament de Cultura els efectua i que acaben convertint-se en despesa cultural. A la Taula 1 es recull el pressupost consolidat en cultura dels organismes públics a Catalunya en el període comprès entre 2008 i 2014.

Taula 1. Pressupost consolidat en cultura dels organismes públics a Catalunya. 2008-2014								
Milions d'euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Variació 2008-14
Departament Cultura	469,5	464,2	461,9	402,8	368,7	324,6	328,9	-29,9 %
Administracions locals	590,2	772,7	805,0	668,1	544,3	545,1	533,8	-9,6 %
Estat	54,9	74,0	71,8	62,4	37,0	18,1	15,8	-71,3 %
Total organismes públics	1.114,6	1.309,9	1.338,7	1.133,3	950,0	887,8	878,5	-21,2 %

Gràfic 1. Tendències del pressupost en cultura dels organismes públics a Catalunya. 2008-2014

Quant a la distribució dels recursos destinats a cultura per nivell de govern, es pot afirmar que la majoria de despesa cultural és assumida per les entitats locals, que concentren el 60,8 % dels recursos pressupostaris el 2014 i que inclouen les diputacions, els consells comarcals i els ajuntaments. En segona posició se situa el Departament de Cultura, a qui correspon un 37,4 % de la despesa cultural. Finalment, l'Administració general de l'Estat fa una minsa aportació de l'ordre de l'1,8 % del total.

Pel que fa a l'evolució dels darrers set anys per nivells de govern, s'ha produït una caiguda generalitzada de recursos destinats a cultura a Catalunya. No obstant això, en el cas de l'Administració local s'ha intentat mantenir l'esforç pressupostari des del 2012 amb una lleugera tendència a la baixa i la despesa del Departament de Cultura ha repuntat l'any 2014. Per contra, s'han desplomats els fons aportats per l'Estat des del 2009.

2. Pressupost en cultura de l'Administració local catalana

Els organismes públics locals són el pal de paller de la despesa cultural a Catalunya i, d'entre els diversos nivells de govern local, els ajuntaments concentren el 80 % del pressupost públic en cultura.

Pel que fa a l'evolució pressupostària durant el període 2008-2014, la despesa va créixer fins a l'any 2010, quan va arribar gairebé als 850 milions d'euros. L'any 2011 el pressupost en cultura va patir una davallada considerable del 16 % i, a partir de llavors, la disminució pressupostària ha estat lleugera, però constant, com es mostra a la Taula 2.

També cal destacar que, segons l'any que prenem de referència, entre el 2,7 % i el 6,4 % de la despesa dels ens locals prové de les transferències del Departament de Cultura.

Milions d'euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014(*)
Diputacions	107,2	123,8	128,0	117,0	95,8	93,1	90,4
Consells comarcals	8,3	7,1	7,9	7,5	5,7	5,0	4,4
Ajuntaments	514,8	677,7	709,5	583,7	475,0	464,1	453,6
Total Administració local	630,3	808,7	845,4	708,2	576,5	562,2	548,4
<i>Transferències Departament Cultura</i>	<i>40,1</i>	<i>36,0</i>	<i>40,4</i>	<i>40,1</i>	<i>32,2</i>	<i>17,1</i>	<i>14,6</i>
<i>Percentatge transferència DC</i>	<i>6,4 %</i>	<i>4,5 %</i>	<i>4,8 %</i>	<i>5,7 %</i>	<i>5,6 %</i>	<i>3,0 %</i>	<i>2,7 %</i>
Administració local consolidat	590,2	772,7	805,0	668,1	544,3	545,1	533,8

*Dades projectades

Per a més informació podeu consultar el [DeCultura núm. 17, Estadística de despesa en cultura a l'Administració local a Catalunya. 2013](#)

3. Pressupost del Departament de Cultura

Per tal de calcular de manera sistemàtica l'aportació en cultura de l'Administració pública catalana que representa la Generalitat de Catalunya, no ens podem limitar a tenir en compte el pressupost del Departament de Cultura. Hi ha entitats, equipaments i organismes autònoms de naturalesa diversa que estan dotats de pressupost propi, finançat en part pel Departament de Cultura, però també amb altres ingressos propis i aliens.

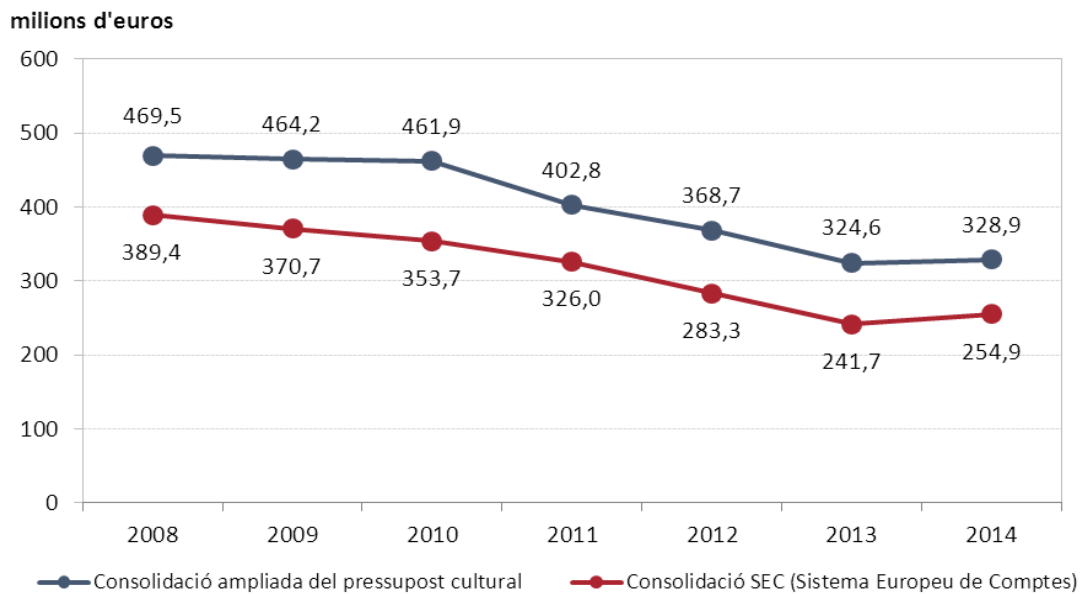
Per tant, la primera tasca per conèixer la despesa en cultura des del punt de vista autonòmic és determinar quins organismes s'inclouen en el càlcul, ja que la despesa variarà segons els criteris que utilitzem per fer aquesta classificació. En segon lloc, cal consolidar el pressupost per evitar dobles comptabilitzacions de recursos, és a dir, descomptar dels pressupostos dels organismes els ingressos que vinguin del Departament, que ja hauran estat inclosos en la despesa departamental total.

Tenint en compte aquests dos aspectes, en els propers apartats es presenta l'aportació de l'Administració catalana en cultura, segons dues classificacions diferents d'organismes inclosos en el càlcul, per a l'any 2014:

	Milions d'euros
Consolidació ampliada del pressupost cultural	329
Consolidació SEC (Sistema Europeu de Comptes)	255
<i>Diferència</i>	<i>74</i>

La consolidació SEC del pressupost inclou els pressupostos del Departament de Cultura i el de les entitats participades de forma majoritària, mentre que la consolidació ampliada comptabilitza molts altres equipaments i entitats nacionals. Al Gràfic 2 s'hi pot observar l'evolució d'aquestes magnituds en els darrers set anys i a continuació s'analitza amb més detall cadascuna de les classificacions.

Gràfic 2. Pressupost del Departament de Cultura, segons consolidacions. 2008-2014

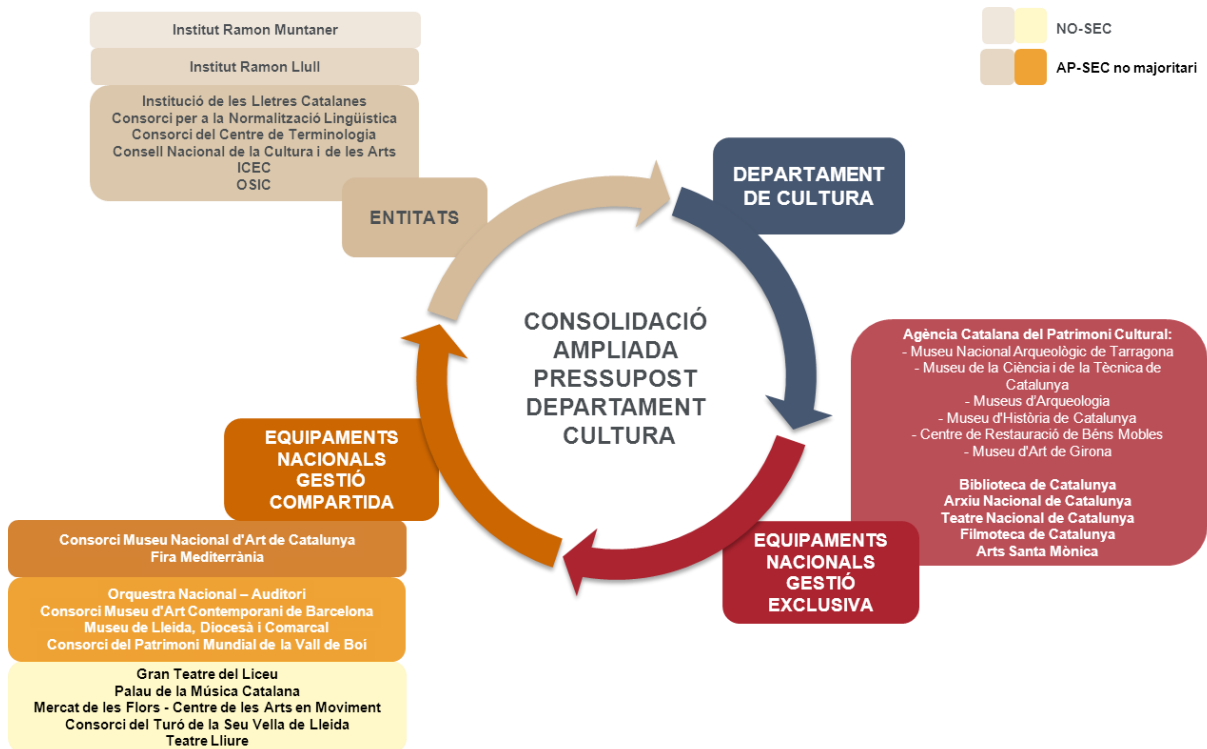

Per a més informació podeu consultar la [Memòria del Departament de Cultura 2013](#)

3.1. Consolidació ampliada del pressupost cultural

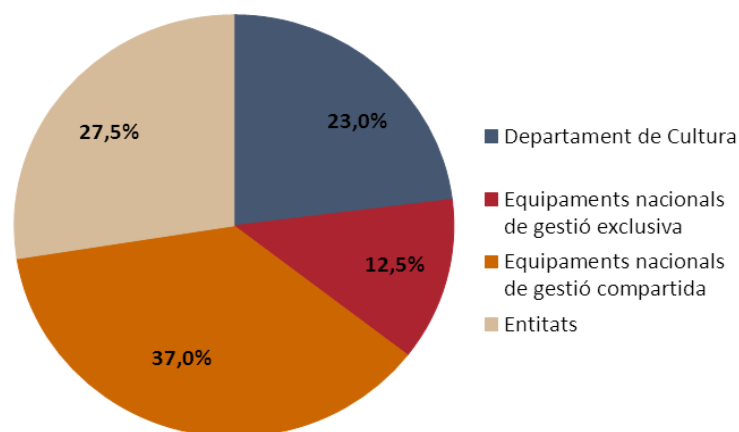
La consolidació ampliada del pressupost del Departament de Cultura és un exercici per unificar les despeses en cultura de la Generalitat de Catalunya i tots els equipaments i les entitats nacionals que s'hi relacionen de maneres diverses. Els equipaments es classifiquen en dues categories, segons qui exerceix la gestió del seu funcionament. El Departament de Cultura té la gestió exclusiva d'alguns equipaments, mentre que la gestió d'altres equipaments és compartida amb altres agents. Al Gràfic 3 hi trobem una relació dels ens inclosos.

Gràfic 3. Entitats incloses per consolidar el pressupost en cultura del Departament de Cultura (consolidació ampliada)

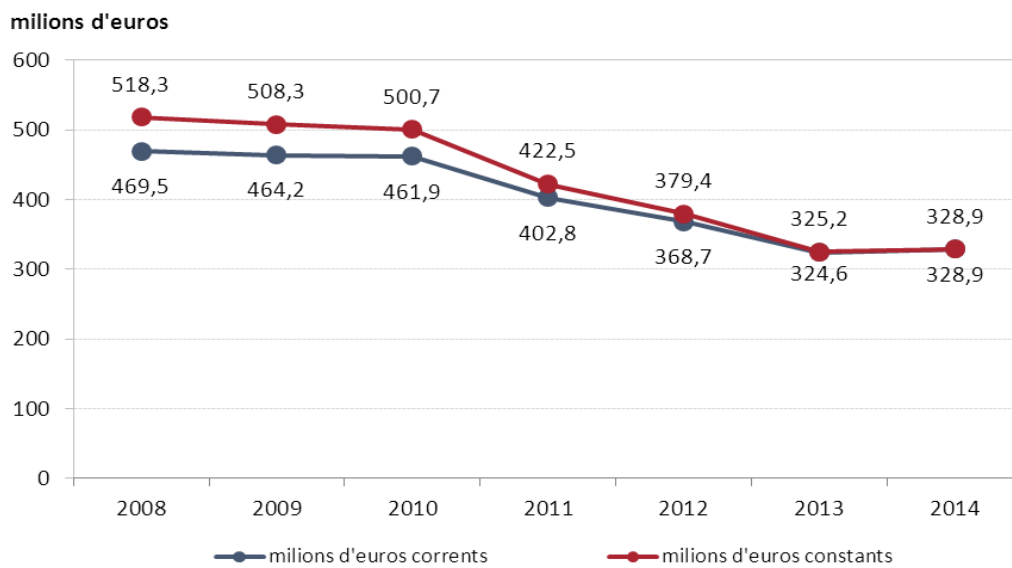
Per a l'any 2014, la despesa consolidada d'aquest conjunt arriba als 329 milions d'euros, que es distribueixen de forma desigual entre els quatre grups d'organismes, segons el Gràfic 4. Així, els equipaments nacionals de gestió compartida concentren un 37 % del pressupost, seguits de les entitats, amb un 27,5 % de la despesa en cultura. El Departament de Cultura gasta un 23 % dels recursos i el 12,5 % restant correspon als equipaments nacionals de gestió exclusiva.

Gràfic 4. Distribució de la despesa consolidada ampliada del Departament, per organismes. 2014

Pel que fa a l'evolució en el període 2008-2014, aquesta despesa ha patit retallades tant en termes nominals com reals, és a dir, un cop eliminat l'efecte de la inflació. Al Gràfic 5 es pot observar la tendència a la baixa de la despesa des del 2010. Només per al 2014 sembla que el pressupost es recupera molt lleugerament, tot i que la disminució acumulada des del 2008 és gairebé del 30 % en termes nominals. Quant al retrocés real, s'eleva fins al 36,5 %.

Gràfic 5. Consolidació ampliada del pressupost del Departament de Cultura. 2008-2014

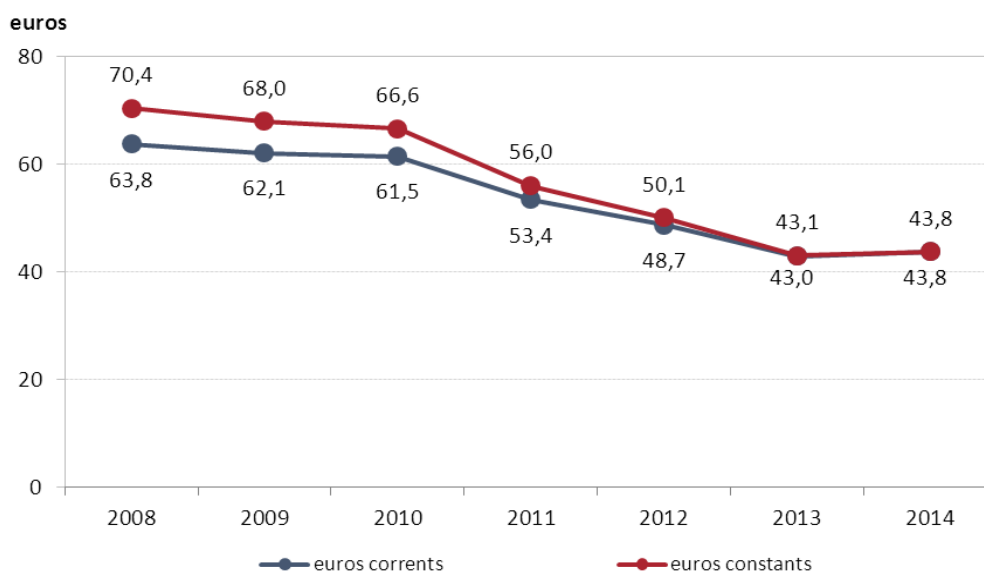

Nota metodològica

Despesa en termes nominals equival a dir euros corrents

Despesa en termes reals equival a parlar d'euros constants

Aquestes mateixes dades es poden mostrar *per capita* per fer una comparació més ajustada dins el període. En aquest cas, la davallada és semblant a la del pressupost en valors absoluts, però una mica més acusada, del 31,3 % en termes corrents i del 37,8 % en termes constants, si eliminem l'efecte de la variació de preus.

Gràfic 6. Consolidació ampliada del pressupost del Departament de Cultura *per capita*. 2008-2014

3.2. Consolidació SEC

El Sistema Europeu de Comptes (SEC) és un marc comptable, comparable a escala internacional sobre la base del Sistema de Comptes Nacionals de les Nacions Unides promogut per la Comissió d'Estadística de les Nacions Unides. La finalitat és fer una descripció sistemàtica i detallada d'una economia en el seu conjunt, dels seus components i de les relacions amb altres economies en termes comparables. Mitjançant el SEC es poden comparar les diferents economies dels països que formen la Unió Europea.

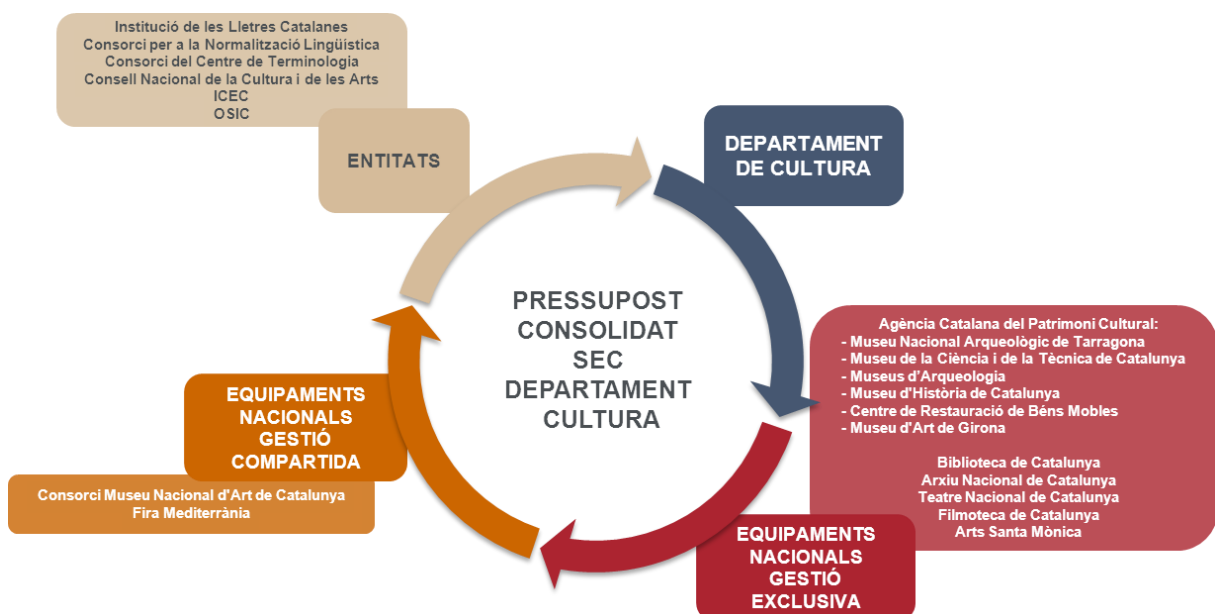
El SEC identifica sis sectors institucionals generadors de fluxos econòmics entre els quals destaca el sector "Administracions públiques", conegut amb les sigles AP-SEC. La determinació del sector AP-SEC de la Generalitat de Catalunya la fa una comissió composta per la Intervenció General de l'Estat, l'Institut Nacional d'Estadística i el Banc d'Espanya, seguint els criteris i les directrius de l'Eurostat, que és l'òrgan competent de la Unió Europea.

La consolidació SEC del pressupost del Departament de Cultura és una versió diferent a la consolidació ampliada a l'hora de triar quins organismes formen part de la despesa de l'Administració catalana. Així, inclou tan sols els pressupostos del Departament de Cultura i el de les entitats participades de forma majoritària. Cal fer una referència expressa al fet que aquest exercici de consolidació en cap cas no inclou les entitats participades de forma no majoritària classificades AP-SEC, és a dir, on la Generalitat participa de forma no majoritària i que, malgrat això, han estat classificades dins del sector Administració pública de la Generalitat d'acord amb les normes del Sistema Europeu de Comptes Nacionals i Regionals (SEC).

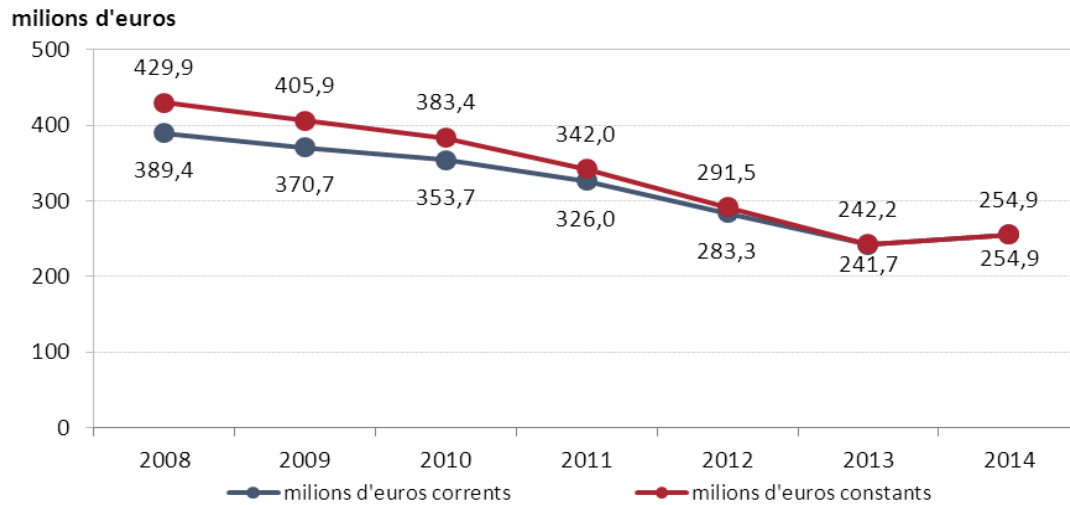

A efectes pressupostaris, es consideren entitats participades de forma total o majoritària per la Generalitat aquelles en les quals la Generalitat, directament o indirecta, disposa del control efectiu en els òrgans de govern. Així, es considera que la participació de la Generalitat en una societat mercantil o en una entitat que s'hi assimila a aquests efectes és majoritària quan té una participació superior al 50 % en el seu capital. En canvi, es considera majoritària la participació de la Generalitat en consorcis i fundacions quan disposa per la via estatutària de la majoria dels drets de vot en els òrgans de govern o en el patronat sense que en aquest còmput es considerin els dels membres designats directament per l'òrgan o el patronat. En aquest cas, els organismes inclosos en la consolidació SEC estan representats al Gràfic 7.

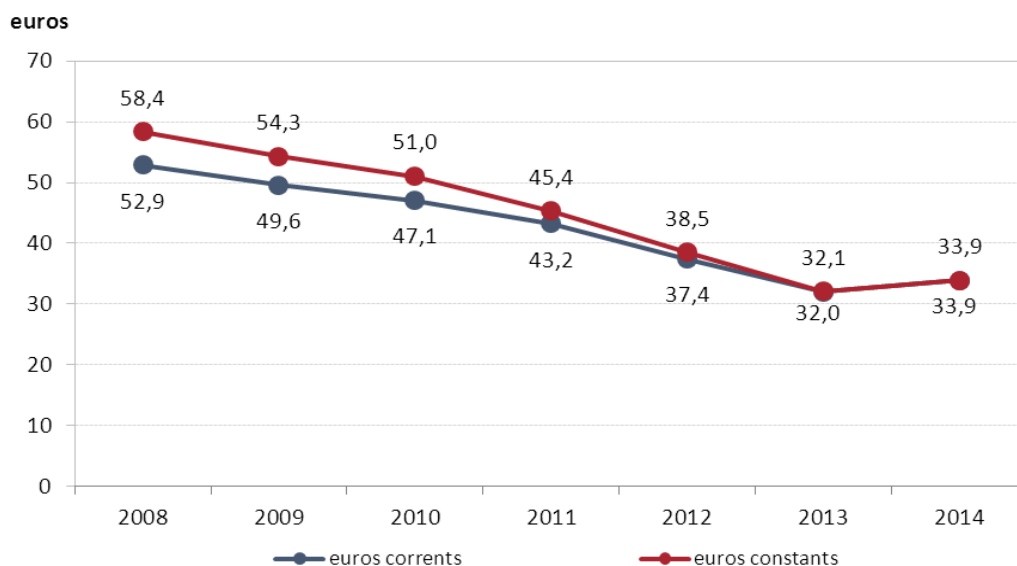
Gràfic 7. Entitats incloses per consolidar el pressupost en cultura del Departament de Cultura, segons els criteris SEC

Durant l'annualitat 2014, el pressupost consolidat SEC és de 255 milions d'euros, lleugerament per sobre de l'any anterior, trencant així una marcada tendència a la baixa que havia començat l'any 2009. Tot i així, la caiguda global del pressupost en aquest període supera el 34 % en termes nominals i la davallada real s'enfila fins al 40,7 %.

Gràfic 8. Pressupost consolidat SEC del Departament de Cultura. 2008-2014

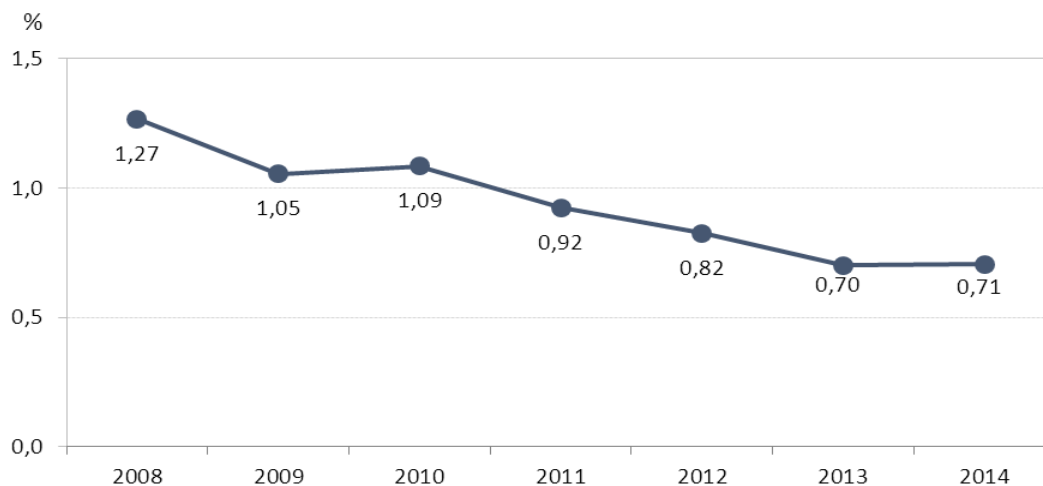
Al Gràfic 9 veiem l'evolució de la despesa *per capita* consolidada SEC del Departament entre 2008 i 2014, que disminueix un 36 %, però inicia una lleugera tendència a l'alça a partir del 2014, quan se situa fregant els 34 euros *per capita*. Descomptant l'efecte de la inflació, la caiguda real té una magnitud del 42 %.

Gràfic 9. Pressupost consolidat SEC del Departament de Cultura *per capita*. 2008-2014

El fet que la disminució pressupostària sigui més profunda *per capita* que en valors absoluts s'explica perquè l'evolució de la despesa cultural ha estat a la baixa en tot el període (excepte el 2014, i lleugerament), mentre que la població ha anat creixent ininterrompudament i no s'ha invertit la tendència fins a l'any 2013. La combinació de tots dos factors condiciona l'evolució de la tendència dels gràfics 6 i 9 a la baixa i marca el punt d'inflexió el 2013 i el canvi el 2014.

Pel que fa al percentatge d'aquesta despesa respecte del conjunt pressupostari de la Generalitat, el pes del pressupost destinat a cultura ha anat disminuint en relació amb els recursos de la Generalitat des del 2006. No obstant això, aquesta davallada s'atura l'any 2014 ja que repunta mínimament el percentatge de despesa i inverteix la tendència a la baixa, com mostra el Gràfic 10.

Gràfic 10. Pressupost consolidat SEC del Departament de Cultura, respecte del total de la Generalitat. 2008-2014

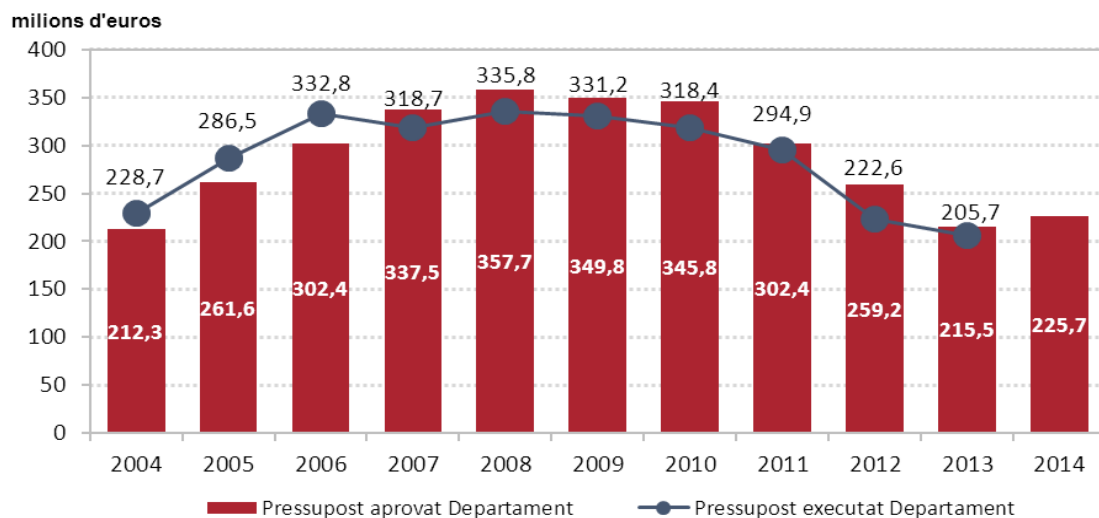
3.3. Ajust a les previsions de despesa

Els pressupostos anuals de qualsevol organisme passen per diversos estadis, segons el moment de l'any en què s'analitzen. Així, la primera fase de qualsevol pressupost es correspon a l'aprovació: la determinació del volum pressupostat depèn d'aspectes com ara la despesa efectiva de l'any anterior o els recursos que es preveu que caldran per afrontar els pagaments de l'any. Un cop s'inicia l'exercici fiscal, es van adoptant compromisos de despesa que s'han d'anar executant i que, en certa mesura, poden desviar-se d'allò que estava previst. Finalment, en el moment del tancament de l'exercici, caldrà comparar la previsió de despesa que s'havia fet al pressupost aprovat amb la despesa que efectivament s'ha realitzat, per tal de controlar els possibles desajustos.

Pel que fa al Departament de Cultura, l'evolució d'aquests desajustos presenta tres períodes diferenciats al llarg de la història. Des dels inicis de la Generalitat fins al 2003 hi ha força paritat entre el pressupost aprovat en cultura, que augmenta de manera sostinguda, i la despesa executada al final de cada any. Després d'un petit interval de 3 anys, entre el 2004 i el 2006, on es gasta més del que s'havia aprovat, a partir dels anys de la darrera crisi econòmica comença una

etapa on la despesa final és sistemàticament inferior a la projectada en l'aprovació dels pressupostos. En el Gràfic 11 es pot veure el detall anual d'aquesta tendència a partir del 2004. Cal destacar que en els darrers anys, la desviació més significativa correspon a l'any 2012, quan la diferència entre els imports projectat i executat és de 36,6 milions d'euros (la despesa efectiva és un 14 % inferior a la prevista). Per ordre descendent, també el 2010 és un any amb fortes tensions entre el pressupost aprovat i l'execució final de la despesa en cultura (un 8 % més baixa).

Gràfic 11. Ajust de la despesa executada en cultura al pressupost aprovat del Departament de Cultura. 2004-2014

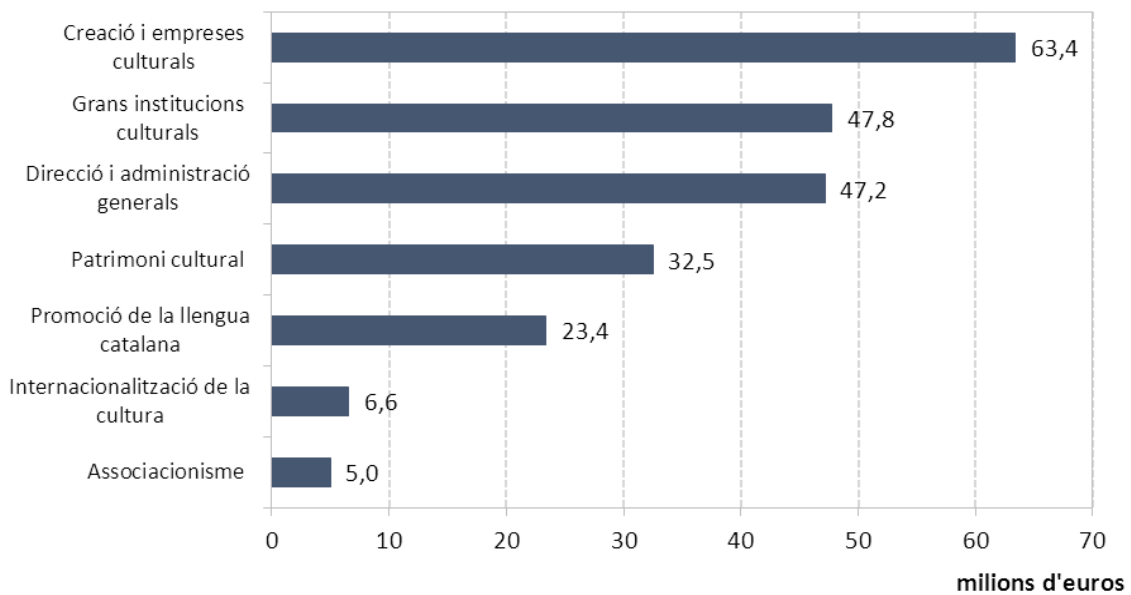

3.4. Programes de destinació de la despesa

Un cop definida la despesa consolidada del Departament de Cultura, cal analitzar la distribució d'aquest pressupost pels programes pressupostaris que en resulten destinataris. L'any 2014 hi ha sis programes pressupostaris amb contingut cultural i que fan referència a diversos aspectes de la cultura (creació i empreses, grans institucions, patrimoni, promoció de la llengua, internacionalització i associacionisme).

Tot i que el programa de creació i empreses culturals sempre ha acaparat la part més gran de recursos, a partir del 2013 és el programa que ha patit les retallades més destacables. A continuació, trobem les grans institucions culturals que han perdut recursos respecte de l'any 2011 però han aconseguit mantenir l'assignació de despesa en els darrers anys. Per darrere se situen el patrimoni, amb tendència positiva el 2014, i la promoció de la llengua catalana, que es recupera lleugerament des del 2013.

Finalment, a molta distància en termes de recursos econòmics apareixen la internacionalització de la cultura i l'associacionisme. Al Gràfic 12 es veu la distribució de la despesa per programes l'any 2014.

Gràfic 12. Pressupost del Departament de Cultura, per programes. 2014

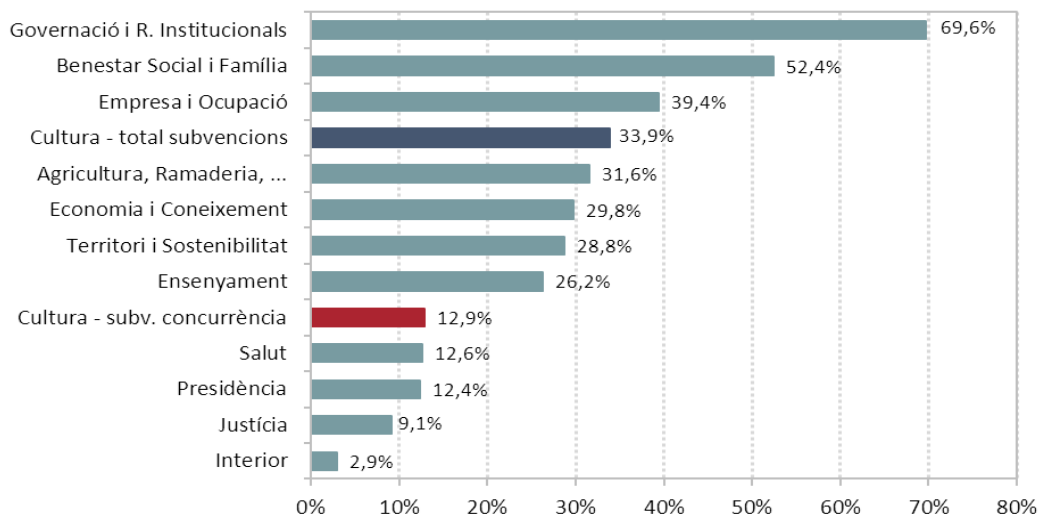
3.5. Subvencions

Un pressupost públic té diversos prismes des d'on pot ser analitzat. Així, després d'observar la distribució segons programes, és possible també comptabilitzar quina part de la despesa total es dedica al foment de la cultura a través de subvencions per a activitats o infraestructures culturals, destinades ja sigui a agents privats o bé a entitats públiques.

En el cas del Departament de Cultura, el 34 % del pressupost es destina a subvencions a través dels capítols de despesa IV i VII, uns 86 milions d'euros l'any 2014. Aquest fet situa el Departament de Cultura en la quarta posició en el rànquing d'ajuts respecte del propi pressupost entre els diversos departaments de la Generalitat. No obstant això, només el 38 % d'aquestes subvencions s'atorguen per concurrència, i representen el 13 % de la despesa departamental en cultura. La resta de recursos destinats a subvencions es distribueixen de forma directa.

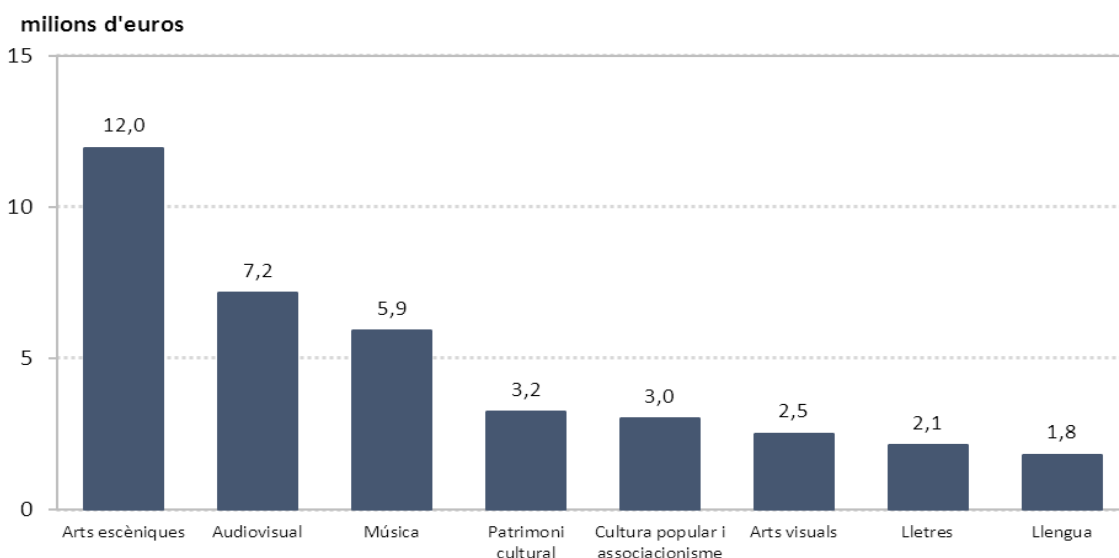
Des d'un punt de vista global, l'esforç subvencionador de la Generalitat arriba al 25,2 % del conjunt de la despesa, uns 9.100 milions d'euros, menys d'un 1 % dels quals correspon a cultura. És a dir, el Departament de Cultura reparteix subvencions que representen el 0,24 % del pressupost total de la Generalitat.

Gràfic 13. Percentatge de subvencions dels departaments sobre el pressupost total de cada departament. 2014

Pel que fa a l'evolució en els darrers anys, les subvencions per al foment de la cultura del Departament han experimentat una caiguda considerable del 54 % entre els anys 2010 i 2014. Per sectors culturals, les arts escèniques reben la major proporció de recursos, seguides per l'audiovisual i la música. Més avall queden el patrimoni, la cultura popular i associacionisme, les arts visuals, les lletres i la llengua. Respecte a l'inici del període el 2010, el descens més gran ha estat protagonitzat pel patrimoni cultural, seguit de l'audiovisual que ha passat de la primera a la segona posició del rànquing d'ajuts. Les arts escèniques són el sector que han patit menys retallada, que tot i això ha estat d'un important 38 %.

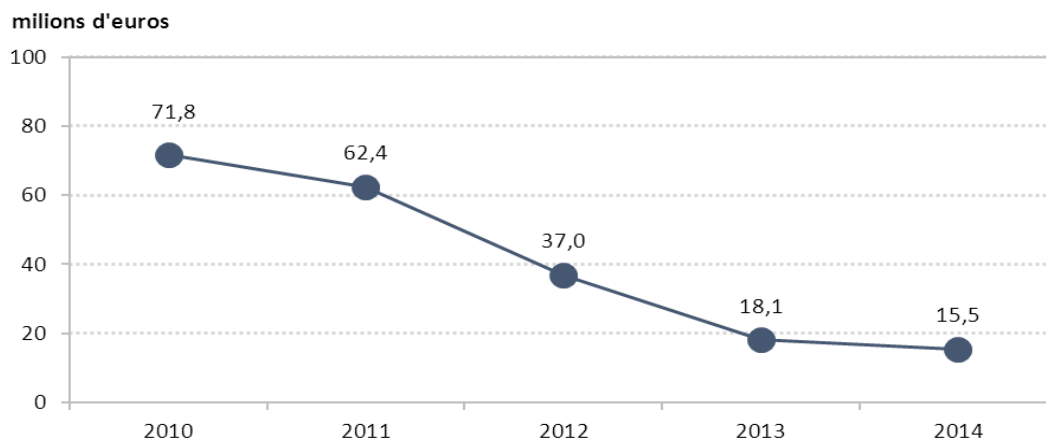
Gràfic 14. Subvencions del Departament per al foment de la cultura, per sectors culturals. 2014

4. Pressupost en cultura de l'Estat a Catalunya

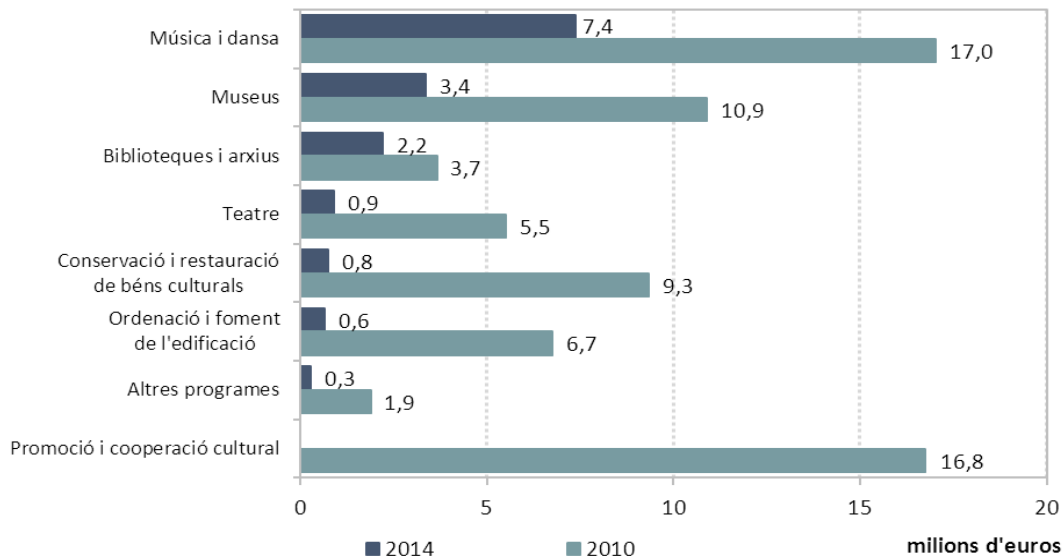
Un altre actor que intervé en el finançament de la cultura a Catalunya és l'Estat espanyol a través dels Pressupostos Generals de l'Estat (PGE). Les aportacions en cultura a Catalunya de l'Estat es vehiculen a través de subvencions i inversions nominatives de diversos ministeris, que l'any 2014 corresponen a 15,4 milions d'euros, a banda de les convocatòries anuals de subvencions. El descens d'aquestes partides des de l'any 2010 ha estat molt significatiu, d'un 78,6 %.

Gràfic 15. Subvencions i inversions nominatives de l'Estat a Catalunya. 2010-2014

Els PGE també distribueixen aquests recursos per programes pressupostaris. La part més gran del pastís del 2014 va a parar al programa de Música i dansa, amb més del doble d'assignació del segon, Museus. Els programes de Biblioteques i Arxius, que s'uneixen per primera vegada sota una sola denominació, queden en tercer lloc, seguits pel Teatre i la Conservació i restauració de béns culturals. Una menció especial mereix el programa de Promoció i cooperació cultural, que havia estat pràcticament el més ben dotat, amb gairebé 17 milions d'euros el 2010 i que pateix una dràstica retallada de fons per al 2014. En l'àmbit de Catalunya, l'aportació dels PGE en concepte d'aquest programa no només es redueix, sinó que desapareix completament.

Per a més informació podeu consultar el [DeCultura número 12, Subvencions i inversions nominatives en cultura als pressupostos generals de l'estat 2011-2015](#)

Gràfic 16. Subvencions i inversions nominatives de l'Estat a Catalunya, per programes. 2010-2014

5. Fonts d'informació

El conjunt de dades de despesa del Departament de Cultura i les diverses consolidacions amb els ens que s'hi relacionen provenen del mateix Departament de Cultura, a excepció dels valors del pressupost aprovat del Departament, que s'extreuen del Portal dels Pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a les magnituds de les administracions locals, s'utilitza l'Estadística de despesa en cultura de l'Administració local a Catalunya i els pressupostos aprovats de les entitats locals del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Quant a la informació recollida sobre les aportacions de l'Estat a Catalunya en matèria cultural, s'analitzen els Pressupostos Generals de l'Estat.

El Departament d'Economia i Coneixement proporciona la informació necessària sobre la despesa global consolidada de la Generalitat de Catalunya que serveix per conèixer la proporció d'aquesta despesa que es destina a la cultura.

Finalment, cal tenir accés a les dades de població de Catalunya per poder mostrar qualsevol magnitud *per capita*. En aquest cas, l'informe se serveix de la informació demogràfica disponible a l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Font: Gabinet Tècnic

Data de publicació: Abril 2015

Edita: Gabinet Tècnic

ISSN: 2385-3255

Dipòsit legal: B 5700-2014

[Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)